

DIGITÁLIS FORRADALOM: A KRIPTOVALUTÁK FELFEDEZÉSE*

Orosz Krisztián¹

Napjainkban újra a közérdeklődés középpontjába kerültek a kriptovaluták. Ezek kora nem most kezdődött, hiszen például a leghíresebb típus, a Bitcoin születése is 2008-ra datálható. Kérdésként merülhet fel azonban, hogy ezen eszközök a jövő fizetőeszközei, elhagyhatatlan befektetések vagy kockázatos üzletet jelentenek. A decentralizált, változékony digitális valuták veszélyeztetik az államok pénzügyi és monetáris rendszerek feletti ellenőrzését, növelhetik a rendszerszintű kockázatot, valamint elősegíthetik a pénzügyi bűnözést is. Ezen okokból kifolyólag a kriptovaluták elleni fellépés globális szinten kulcsfontosságúvá vált, például Kína már 2021-ben megtiltotta a pénzintézeteknek és a fizetési vállalatoknak, hogy kriptovaluta-tranzakciókkal kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtsanak. Korábbi bejegyzések már több szempontból körbejárták ezt a témakört (lásd. például: Budai Balázs Benjamin: A blockchain hype és a közgazgatási realitás), azonban a jelen írás a legfőbb szabályozási dilemmák bemutatására törekszik.

A bitcoin színrelép

Ki ne hallott volna a Bitcoinról, az első kriptovalutáról, amely mára már ismerté vált az egész világon. Sok embernél merül fel kérdésként, hogy ez egy átverés, vagy a digitális világ egy új korszaka, amely átformálja a pénzpiac világát. A kérdésre rendkívül nehéz választ adni, és a válaszadók véleménye megoszlik a Bitcoint támogatók és az azt elutasító táborában. Míg valamely ország hivatalos fizetőeszközzé tette, addig más országok betiltották vagy rendkívül szigorú szabályok alá vetették ezen valutákat (lásd. például Kína esetét).²

A Bitcoin a 2008-as nagy gazdasági világválságot követően indult útjára, amelynek fő célja a centralizált bankok, valamint az állam által irányított és befolyásolt pénzeketől való elválás, azaz egy decentralizált rendszer létrehozása, amely felett nem áll egyetlen felettes szerv vagy szervezet, így teljesen elkülönül a bankszektortól. Lényegében lehetővé teszi a valuta küldését személyek között egy harmadik fél, azaz közvetítő igénybevétele nélkül.

* DOI 10.21867/KjK/2023.2.4.

¹ Orosz Krisztián, egyetemi joghallgató, DE-ÁJK

² A Kínai kormány nem kér a kriptovalutákból, <https://kozjavak.hu/kinai-kormany-nem-ker-kriptovalutakbol> (letöltés dátuma: 2023.01.02.)

A centralizált kriptotőzsdék szabályozatlansága

Jelenleg a világban már több száz millióan használnak kriptovalutát, köszönhetően annak, hogy a néhány éve megalakult kriptotőzsdék, mint például a Binance.com, Crypto.com vagy akár a CoinMarketCap, magában a decentralizált világban egy centralizált platformot hoztak létre, ahol a vásárlói és az eladói szándék egymásra talál, így lényegében mégiscsak egyfajta központosítás jelent meg.

Azonban kérdés, hogy vajon mi véd minket, befektetőket, ha a piac összeomlik, esetlegesen a decentralizált kriptotőzsde csődöt jelent. A Binance, mint a piacon pillanatnyilag jelen lévő legnagyobb kriptotőzsde rendelkezik jelenleg olyan befektetvédelmi alappal a SAFU-val, amely kártéríti a befektetőket egy esetleges csőd során, akárcsak a hagyományos hitelintézetek betéteseinek védelmére szolgáló olyan pénzügyi intézményekkel, mint például a hazánkban működő OBA.³

Azonban ez természetesen nem minden. Ahhoz, hogy jelenleg akár Magyarországon, akár más európai országban valaki a fiat tőzsde – azaz a normál, immár megszokott értékpapír tőzsde - piacára léphessen, azaz az adott vállalat részvényeit megvásárolhassák a tőzsdéken, különféle jogszabályoknak kell megfelelni. Ez jelenleg a kriptovilágban nincs meg. Teljes mértékben szabályozatlan. Jelenleg bárki létre tudja hozni saját valutáját akár percek alatt is, amelyet bárki szabadon megvásárolhat és eladhat.

Ez természetesen a csalások melegágya is egyúttal, hiszen rendkívül sok olyan *coin* található az interneten, amely mögött nincs fedezet, nincs valós projekt, lényegében egy valóságos lufi, amit az alkotó bármelyik pillanatban egy „rugpullal” - *ilyen volt például a nagy port kavaró Squid Game sorozat tokenje, amely egy nap alatt több tízezerszeresére nőtte ki magát, majd a befektetők nem tudták kiutalni a betett pénzüket, és a csalók egyszerűen elmentek a pénzzel* - lenullázza a befektetők pénzét. Természetesen ez a decentralizált tőzsdéken nem igazán fordul elő, hiszen az ott listázott *coinok* akár több évre visszamenően leellenőrizhetőek.⁴

Az ilyen magas fokú szabályozatlanságra tekintettel az Európai Parlament, valamint az uniós tagállamok képviselői igyekeznek kidolgozni a kriptoeszközök piacáról szóló szabályozást (MiCA). Ennek egyik oka lehet, hogy az EU megláthatta a kriptopiacban rejlő lehetőségeket, valamint azt a tény, hogy egyre több felhasználó jelenik meg a piacon.⁵

³ <https://academy.binance.com/en/glossary/secure-asset-fund-for-users>; (letöltés dátuma: 2023.01.02.)

⁴ <https://www.portfolio.hu/uzlet/20220630/uj-kriptopiaci-szabalyozas-keszul-az-eu-ban-fontos-kerdesekben-donthetnek-553471> (letöltés dátuma: 2022.08.25.)

⁵ <https://academy.binance.com/en/glossary/secure-asset-fund-for-users> (letöltés dátuma: 2022.08.25.)

Megoldási lehetőségek a szabályozásra

Mint, ahogy az már a fentiekben többször említésre került, a kriptovilág egy decentralizált hálózat, ahol a fogyasztókat nem védik az Unió fogyasztóvédelmi szabályai. A befektetők sok esetben nem rendelkeznek azokkal a fontos ismeretanyaggal, amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy belekezdjenek a kereskedelembe, holott ez a fajta tőzsde fokozottabban veszélyesebb, mint a normál kereskedelmi tőzsde, legyen akár szó a Budapesti Értékpapír Tőzsdéről, vagy akár a New Yorkban található Wall Streetről. Véleményem szerint azonban az ilyesfajta rugpullók a kriptopiaca vetett hitet az emberekben még inkább rombolják, így szükséges a mihamarabbi szabályozás létrehozása.

Ezen szabályozás létrehozása kimondottan nehéz, hiszen az anonimitás, és a decentralizáltság az egyik fő oka a kriptovaluták létrehozásának. Azonban ennek ellenére néhány alapvető szabályozás mégis szükséges ahhoz, hogy maga ez a rendszer fent tudjon maradni, az emberek hite megmaradjon, hiszen a kereslet és a kínálat aránya fogja meghatározni a piac értékét, amely emberek nélkül elértéktelenedne.

Első és talán a legfontosabb szabály az, hogy nemzetközi szinten legyen egy olyan szabályozás, amely kötelezően előírja, hogy csak olyan személyek hozhatnak létre kriptovaluta váltókat, illetve tárcákat, amelyek rendelkeznek megfelelő fedezettel, és az alapítók személyazonossága az állampolgársága szerinti ország által hitelesített okmány legyen.

Másodsorban szintén szükséges nemzetközi szinten szabályozni azt is, hogy olyan *coinokkal* lehessen kereskedni, és csak olyan valuták legyenek regisztrálva a blokkláncon, amelyek alapítói az imént említett feltételeknek szintén megfelelnek. Úgy gondolom, hogy bár ez által kis mértékben sérül az egyik elsődleges szempont, az anonimitás, ugyanakkor a kereskedőknek joguk van tudni, mibe fektetnek, és joguk van továbbá ahhoz az elváráshoz is, hogy a váltók nem fognak likviditáshiányban szenvedni kifizetéskor. Azonban az, hogy a likviditást hogyan lehet megoldani, kérdéseket vet fel, hiszen jelenleg ez csupán egy központi bank által megoldható, így a kriptovaluták függetlensége nagy mértékben csorbát szenved.

Nem szabad meglepednünk azonban arról, és pozitívumként értékelendő, hogy államok – példának okáért Magyarország – a kriptovaluta kereskedelméből származó bevétel után adózási kötelezettséget írnak elő. Minden bizonnyal ez egy hatalmas lépést jelent az államilag elismert, magánszemélyként történő bevételszerzés körében.

Joggal merül fel a kérdés, hogy vajon miért ennyire népszerűek ezek az eszközök, illetve miért hisz benne ilyen sok ember, annak ellenére, hogy nem lehet megfogni, valamint nincs mögötte állami intézmény, amely esetlegesen a befektetőket kártéríténé, ha összeomlik az adott érme. Ennek egyik oka talán abban rejlik, hogy a legnagyobb növekedést a legelső kriptovaluta, a Bitcoin hozta, így aki még annak kezdeti szakaszában beszállt, és vagy bányászta, vagy

megvásárolta azt, mára már többszörös milliomosnak mondhatja magát, ha kitarzott mellette, és ezen gyors meggazdagodás reménye sok ember fantáziáját felkelti. Ezen felül rendkívüli pozitívumként értékelhető, hogy a világ bármely részén tudunk fizetni a kripto kártyánkkal, amely egy fizikai bankkártya a digitális pénzek részére, amely teljes mértékben úgy működik, mint bármely más bankkártya a bankoknál.

A Bitcoin, valamint az egyéb kriptoeszközöket már számtalan alkalommal temették, egy-egy nagyobb értékvesztést követően. Az ilyesfajta nagy volumenű csökkenés, valamint a hatalmas növekedés a piac volatilitásában rejlik. Nagy számokról beszélünk, ha azt mondjuk, több, mint háromszáz millió embernek van már a földön kriptovalutája, azonban azt feltétlenül hozzá kell tenni, hogy a bankszektor, valamint az egyes magánszemélyek milyen mértékben rendelkeznek ilyesfajta valutával, hiszen, ha valaki 1 dollárért vásárolt Bitcoin, már az is felhasználónak minősül, akárcsak az, aki 1 millió dollárért. A piac stabilitását növelheti azonban, hogy az egyes intézményi befektetők megjelennek a piacon, és több száz millió dollár értékben vásárolnak ezen eszközökből.

Ezen fenti stabilitás elérését segíti az, hogy az Adidas, mint vezető világmárka befektet a Metaverzumba, az NFT-k világába, amely még inkább felkelti a közönség érdeklődését a WEB3 iránt.⁶ Nem szabad megfélekednünk azonban arról sem, hogy a szinte mindenki által használt közösségi platform, a Facebook is a WEB3-ban látja a jövőt, ahol az emberek dolgozhatnak, játszhatnak, valamint beszélgethetnek az otthonukból.⁷

Jó-e vagy rossz a kriptovilág?

Erre a kérdésre a választ jelenleg nem lehet megmondani, mivel sok érv felsorakoztatható, mind a pozitív, mind pedig a negatív oldalon. Hiszen beszélhetünk róluk, mint a jövő fizetőeszközei, elhagyhatatlan befektetések, de jelenthetnek kockázatos üzletet is. Illetve a decentralizált, változékony digitális valuták veszélyeztetik az államok pénzügyi és monetáris rendszerek feletti ellenőrzését, növelhetik a rendszerszintű kockázatot, valamint elősegíthetik a pénzügyi bűnözést is. Ennek megfelelően a különböző országok is eltérően kezelik, így például Kína egyes területeit tiltja, addig például Oroszország vagy Észtország a technológia kihasználásának módozatain dolgoznak.

⁶<https://cryptofalka.hu/az-adidas-originals-nft-kollekciot-indit/> (letöltés dátuma: 2022.08.26.)

⁷<https://24.hu/tech/2022/02/19/horizon-worlds-300-ezer-regsiztracio-kozossegi-media-virtualis-valosag/> (letöltés dátuma: 2022.08.25.)

Források jegyzéke:

- A Kínai kormány nem kér a kriptovalutákból, <https://kozjavak.hu/kinai-kormany-nem-ker-kriptovalutakbol> (letöltés dátuma: 2023.01.02.)
- <https://academy.binance.com/en/glossary/secure-asset-fund-for-users>; (letöltés dátuma: 2023.01.02.)
- <https://www.portfolio.hu/uzlet/20220630/uj-kriptopiaci-szabalyozas-keszul-az-eu-ban-fontos-kerdesekben-donthetnek-553471> (letöltés dátuma: 2022.08.25.)
- <https://academy.binance.com/en/glossary/secure-asset-fund-for-users> (letöltés dátuma: 2022.08.25.)
- <https://cryptofalka.hu/az-adidas-originals-nft-kollekciot-indit/> (letöltés dátuma: 2022.08.26.)
- <https://24.hu/tech/2022/02/19/horizon-worlds-300-ezer-regisztracio-kozossegi-media-virtualis-valosag/> (letöltés dátuma: 2022.08.25.)